

Därför hatar vi rut- men inte rot-avdrag

Aftonbladet den 21 juli 2011

Det så kallade rot-avdraget (för reparation, om- och tillbyggnad) är numera samordnat med rut-avdraget (för rengöring, underhåll och tvätt). Trots detta gör den som drar av för städhjälp något mycket mer kontroversiellt än den som drar av för tillbyggnad av sommarhuset. Varför?

De vanligaste argumenten håller inte. Ibland sägs rut-avdraget vara dyrt. Det stämmer knappast: hela den offentliga sektorn kostar över 1000 miljarder årligen.

Underskottet när finanskrisen var som värst var 100 miljarder, överskottet före krisen ungefär lika stort. Moms, arbetsgivaravgifter och kommunal inkomstskatt drar var för sig in flera hundra miljarder årligen. Jobbskatteavdragen har sänkt skatteintäkterna med ungefär 80 miljarder. Jämför detta med rut och rot som tillsammans kostar staten runt 10 miljarder, högt räknat. Merparten av den kostnaden beror på rot-avdrag. Så om rut är dyrt, är rot svindyrt. Ändå är det ingen som ställer rot-avdrag mot behövande inom äldreomsorgen.

Många som kritiserar rut bedyrar att de inte har något emot städning, men ogillar selektiva undantag i skattesystemet. Det konstiga är att många andra selektiva undantag i skattesystemet – den sänkta bokmomsen exempelvis – sluppit kritik. Kan det vara så att många debattörer gillar böcker? Skattesystemet består nästan undantagslöst av undantag. På den tiden Sverige hade förmögenhetsskatt fanns ett undantag för några få rika aktiemiljardärer – men den allmänna upprördheten kring detta var inget mot debatten om rut-avdraget.

Ett tredje argument som hörs är fördelningspolitiskt: rut-avdraget nyttjas till stor del av den övre medelklassen, som tack vare avdraget kan tjäna ännu mer (alternativt slipper ägna semestern åt storstädningar). Fördelningspolitiskt är dock rot-avdraget knappast bättre. Nyttjandet förutsätter nästan ägande av bostadsrätt eller villa. Dessutom är hantverkare generellt sett knappast någon låglönegrupp.

Slutligen påstås ibland att rot, till skillnad från rut, fyller ett stabiliseringspolitiskt syfte. Tanken är att avdraget införs när en lågkonjunktur närmar sig, så att konjunktorens effekter mildras av att reparationer som ändå ska göras tidigareläggs på grund av avdraget. Det kan diskuteras hur detta fungerar i praktiken, men argumentet är åtminstone logiskt sammanhängande. Frågan är bara varför inga röster nu höjs för att avskaffa rot-avdraget, när konjunktoren vänt och tillväxten återvänder?

De vanliga argumenten mot rut har alltså ett tydligt drag av svepskäl över sig, de talar minst lika starkt mot rot. Så varför denna inkonsekvens?

Det finns åtminstone två svar på den frågan. Det ena är kön. Det andra är klass. Rut-sektorn är kvinnodominerad, rot-sektorn mansdominerad. Med feministiska glasögon är det lätt att

förklara varför rot-avdrag är okontroversiellt. Många liberala feminister hör till rut-avdragets varmaste förespråkare.

För vänstern är frågan svårare eftersom rut-avdraget ur klassperspektiv är mer problematiskt. Städning kan uppfattas som en mindre avancerad syssla än snickeri, och bilden av forna tiders pigsamhälle kan inte ignoreras. Det är således fullt begripligt att många instinktivt reagerar mot ett avdrag för att städa och tvätta hemma hos varandra. Frågan är om det är rationellt.

Andreas Bergh